

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗΣ

«Ο πόλεμος είναι ή πηγή όλων τῶν δακρύων»!

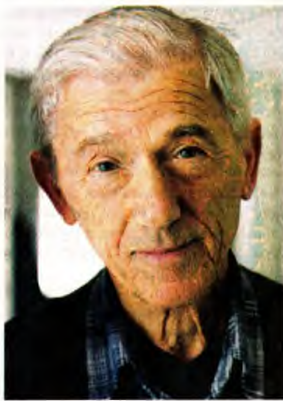
Ο συγγραφέας Θ. Καλλιφατίδης με τό βιβλίον του «Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας», σέ ἕνα ἐφιαλτικό σκηνικό τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1943, «ὄπου ὁ ἀέρας πού μυρίζει θυμάρη, ρίγανη καί οὐζο», ἐπαναστῆναι τό ἐπος ὡς βίωμα. «Ἡ Οὐκράνεια θά καταστραφεῖ ὀλοκληρωτικὰ καί ἡ Ρωσία θά ὑποστῆι πολλές ἀπώλειες ἀνθρώπων ζωὸν» θεωρεῖ ὁ ἴδιος

«Στό σκαμνί», στήν θέση πού ὁ Ὅμηρος κάθισε γιά νά ιστορήσει ὅσα εἶδε νά γίνονται σέ ἕναν παράδοξο πόλεμο, θέλησε νά βρεθεῖ σέ μιὰ ἀναδιήγησι τῆς «Ἰλιάδος» ὁ μεγαλύτερος ἐν ζωῇ συγγραφέας τῆς Σουηδίας, ὁ Θεοδωρὸς Καλλιφατίδης, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ δεκαετίες τώρα μύθους μέσα ἀπὸ μῆνες καί ἐπαναβιώσεις στήν «ὑπερβωρία», ὅπου σπούδασε, ἔγραψε, διδάξε ὡς πανεπιστημιακὸς καθηγητῆς, ἀναγνωρίσθηκε καί ἐπανερχεται τώρα, ὡς γραφέας ἀληθινῶν ιστοριῶν, μέ τό μυθιστόρημα «Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας» ἐπαναστῆνοντας τό ἐπος ὡς βίωμα!

«Βίαιο καί ποιητικό, μέ ἀπίστευτο ψυχολογικό βάθος... Ὁ Καλλιφατίδης ἀναδιηγῆται τό ὀμηρικὸ ἐπος, προσφέροντας μιὰ συναρπαστικὴ ματιά, ἕνα ἡχηρὸ μήνυμα» σχολίασε γιά τό ἔργο τό «Publishers Weekly», ἐνῶ ἡ «Boston Globe» ἔγραψε ὅτι πρόκειται γιά «Μιὰ μοναδικὴ ἀναδιήγησι τῆς «Ἰλιάδας»... Ἐνα ὑπέροχο μυθιστόρημα». Ἀφορὰ τὴν ἐποχὴ ὅπου σέ ἕνα μικρὸ ἑλληνικὸ χωριό, τό 1943, φθάνει ἀπὸ τὴν Αθήνα ἡ καινούργια δασκάλα, «μιὰ νέα γυναίκα, ντυμένη στὰ μαύρα καί λεπτὴ σάν φλόγα ἀπὸ κεράκι». Καί τότε, ἕνας κρυφὸς ἔρωτας ἀρχίζει νά τρώει τὰ σωθικά ἐνός ἐφήβου μαθητῆ τῆς.

Ὅταν οἱ Βρεταννοὶ βομβαρδίζουν τό χωριό γιά νά καταστρέψουν τό πρόχειρο ἀεροδρόμιο πού ἔχουν φτιάξει ἐκεῖ οἱ Γερμανοί, ἡ νεαρὴ δασκάλα καταφεύγει μέ τούς μαθητῆς τῆς σέ μιὰ κοντινὴ σπηλιά.

Υπὸ τὸν ἦχο τῶν σεφρῶν, μέσ στό μισοσκόταδο καί τὴν ὑγρασία, ἀρχίζει νά λείει στὰ παιδιὰ μιὰ ἱστορία γιά ἕναν ἄλλον πόλεμο, τότε πού οἱ Ἕλληνες πολιορκοῦσαν τὴν Τροία. Μέρα μέ τὴν ἡμέ-

Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας καί ἡ πολιορκία ἐνός χωριοῦ, τό ἐπος καί ἡ ἱστορία παρουσιάζουν «κυριαρχοῦν δόρατα καί βόμβες, μονομαχίες καί ἐκρήξεις, στρατός ἐναντίον στρατοῦ, ἄνθρωπος ἐναντίον ἀνθρώπου. Διαχρονικὲς ἀλήθειες γιά τὴν βαρβαρότητα τοῦ πολέμου καί τὴν σημασία τῆς ἀνθρωπιᾶς

γιατί θά ἤθελες νά πεις κάτι, ἀλλὰ ξέρεσαι ὅτι δέν ἔχει καμμιά σημασία. Εἶναι ἕνα περιεργό συναίσθημα, ἕνα ἀδύναμο συναίσθημα. Ὅταν πηγαίνεις σέ κάποιο ἄλλο μέρος, γίνεσαι κάποιος νέος. Στὴν συνέχεια, τό σπίτι σας σᾶς ἀντιμετωπίζει ὡς κάποιον πού ἔχει κάνει κάτι κάπου ἄλλο. Σέ κάνουν περισσότερο ξένο ἀπὸ ὅσο νοιώθεις τὸν ἑαυτὸ σου... Ἡ ζωὴ μου εἶναι σουηδική. Στὴν Σουηδία εἶμαι μετανάστης, ἀλλὰ μέχρι τώρα θά ἦμουν μετανάστης ἀκόμα καί στὴν Ἑλλάδα. Ἐχω χάσει ὅλα ὅσα μετροῦσαν στὴν ζωὴ μου. Δέν ἔχω οἰκογένεια ἐκεῖ, εἶμαι ὁ τελευταῖος. Δέν ἤθελα νά γίνω τουρίστας στὴν χώρα μου. Δέν ἔχω σκοπὸ νά ἐπιστρέψω στὴν Ἑλλάδα».

Ὁ 84χρονος Θεοδωρὸς Καλλιφατίδης ἔγραψε τὰ πρῶτα πεζογραφήματά του στὰ σουηδικά. Τό 1980 τὴν «Ἀγάπη», τό 1981 τὸ «Δουλοὶ κι ἀφέντες», τό 1987 τὸ «Ὁ ἐκπτώτος ἄγγελος» κ.ά. Πρῶτα στὰ ἑλληνικά ἔγραψε τό 1994 τὴν «Τιμάνδρα», τό 1997 τὸ «Ποιά εἶναι ἡ Γαβριέλα Ὀρλοβα», τό 1998 τὸ «Οἱ ἐφτά ἄρες στὸν Παράδεισο» κ.ά. Ἐχει ἐκδώσει μυθιστορήματα, ποιητικὲς συλλογές, ταξιδιωτικὰ δοκίμια, θεατρικὰ ἔργα· ἔχει γράψει σενάρια γιά τὸν κινηματογράφο, ὅπου κυριαρχεῖ ἀνάμεσά τους τό πολὺ γνωστὸ «Μέ λένε Στέλιο», τό ὁποῖο ἀποτελεῖ μεταφορὰ δικοῦ του μυθιστορήματος, ἐνῶ ἔχει σκηνοθετήσει τό 1980 τὴν ταινία «Kärleken». Ὁ συγγραφέας τιμήθηκε μέ σημαντικὰ διεθνή βραβεῖα γιά τό ἔργο του, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα καί τό Μέγα Βραβεῖο Μυθιστορήματος στὴν Σουηδία τό 1981, ἐνῶ τὰ βιβλία του ἔχουν μεταφραστεῖ σέ πολλές γλώσσες. ▲▼

ρα, ἀφηγῆται ἥρωικὲς μάχες, κακοχίτες καί ἀβάσταχτες ἀπώλειες· δίνει φωνὴ στοὺς πολιορκητῆς καί τοὺς πολιορκημένους, μιλά γιά τὴν ἀγωνία, τὸν φόβο, τὴν νοσταλγία πού τοὺς βαραίνουν, περιγράφει πῶς πολεμοῦσαν μεταξὺ τους οἱ ἀντίπαλοι καί πῶς ἡ Ἑλένη, «ὅταν πιά στέκεται θλιμμένη στὰ τείχη τῆς Τροίας γιά νά δεῖ τὴν μονομαχία τοῦ Πάρη μέ τὸν Μενέλαο, ξέρει πῶς, ὅτι κι ἂν συμβεῖ, ἐκεῖνη θά χάσει...», σέ ἕνα ἐφιαλτικό σκηνικό «ὄπου ὁ ἀέρας πού μυρίζει θυμάρη, ρίγανη καί οὐζο». Ὡσπου, τὴν τελευταία μέρα τοῦ πολέμου, ὁ καθέννας θά ἀκολουθήσει τὴν μοῖρα του.

Μετανάστης καί ὄχι ἐξωμότης, ὁ πολυβραβευμένος στὴν Σουηδία ἀλλὰ καί διεθνῶς Θ. Καλλιφατίδης βιώνει τὴν διγλωσσία ἀλλὰ καί τις δύο πατριδές του μέ δυ-

σκολία. Αὐτό, παρ' ὅτι σέ συνέντευξή του στὴν ἰσπανικὴ ἐπιθεώρηση τέχνης «Αἶρά» τόνισε πῶς ἐκεῖ «ἕνα βράδυ κοιμήθηκα καί τό πρῶτο... ξύπνησα διάσημος»!

«Στὴν «Ἰλιάδα» –συνεχίζει– ὁ Ὅμηρος λέει ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν δακρύων. Εἶχε δίκιο τότε καί ἔχει δίκιο καί τώρα. Ὁ Πελοποννησιακὸς Πόλεμος ἦταν τόσο παράλογος ὅσο κάθε πόλεμος σήμερα... Ἄν κάτι εἶναι ἴδιο στὴν ζωὴ μας, εἶναι ὁ πόλεμος. Οἱ πόλεμοι δέν λύνουν ποτέ κανένα πρόβλημα, ἀπλῶς δημιουργοῦν νέα. Δεῖτε τί συμβαίνει τώρα στὴν Οὐκράνεια. Ξεκίνησε μέ κάποιον στὰ ρωσσικά νά σκέφτεται ὅτι θά χρειαζόταν μερικὲς μέρες γιά νά ἀναλάβει. Θά ὑπάρξει νικητῆς; Ὁχι. Ἡ Οὐκράνεια θά καταστραφεῖ ὀλοκληρωτικὰ. Ἡ Ρωσία θά ὑποστῆι πολλές ἀπώλειες ἀνθρώπων ζωὸν». Ἦσως αὐτὴ ἡ προ-

σέγγισις ἐξηγεῖ γιὰτί τό «Booklist» ἔγραψε πῶς «ὁ Καλλιφατίδης ἀναδιηγῆται ἐξαιρετικὰ τὴν «Ἰλιάδα»...»

Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας, μέ τό γλαφυρὸ τῆς ὕφους καί τό χάρισμα τῆς ἀπλότη- τας, συνιστᾷ μιὰ θαυμάσια εἰσαγωγή στό ὀμηρικὸ ἐπος». Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας καί ἡ πολιορκία ἐνός χωριοῦ, τό ἐπος καί ἡ ἱστορία –ὅπως διαφαίνονται στό νέο βιβλίον του– παρουσιάζουν τὴν ἀφήγησή του ὅπου «κυριαρχοῦν δόρατα καί βόμβες, μονομαχίες καί ἐκρήξεις, στρατός ἐναντίον στρατοῦ, ἄνθρωπος ἐναντίον ἀνθρώπου. Διαχρονικὲς ἀλήθειες γιά τὴν βαρβαρότητα τοῦ πολέμου καί τὴν σημασία τῆς ἀνθρωπιᾶς».

«Μερικὲς φορές εἶναι πολὺ ὀδυνηρὸ –ἐξομολογήθηκε στὴν «Shay Conaghan» σχετικῶς μέ τὴν διπλὴ του ταυτότητα–,

ΙΑΚΩΒΟΣ ΛΙΑΡΟΣ